

Franckesche Stiftungen zu Halle

Adami Rechenbergi[i] Svmmarivm Historiae Ecclesiasticae

Rechenberg, Adam

Vitembergae, MDCCLXVII

VD18 12484725

Caput II De Seculo V Christiano

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

[urn:nbn:de:gbv:ha55-1-213274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:ha55-1-213274)

PERIODI II CAPVT II

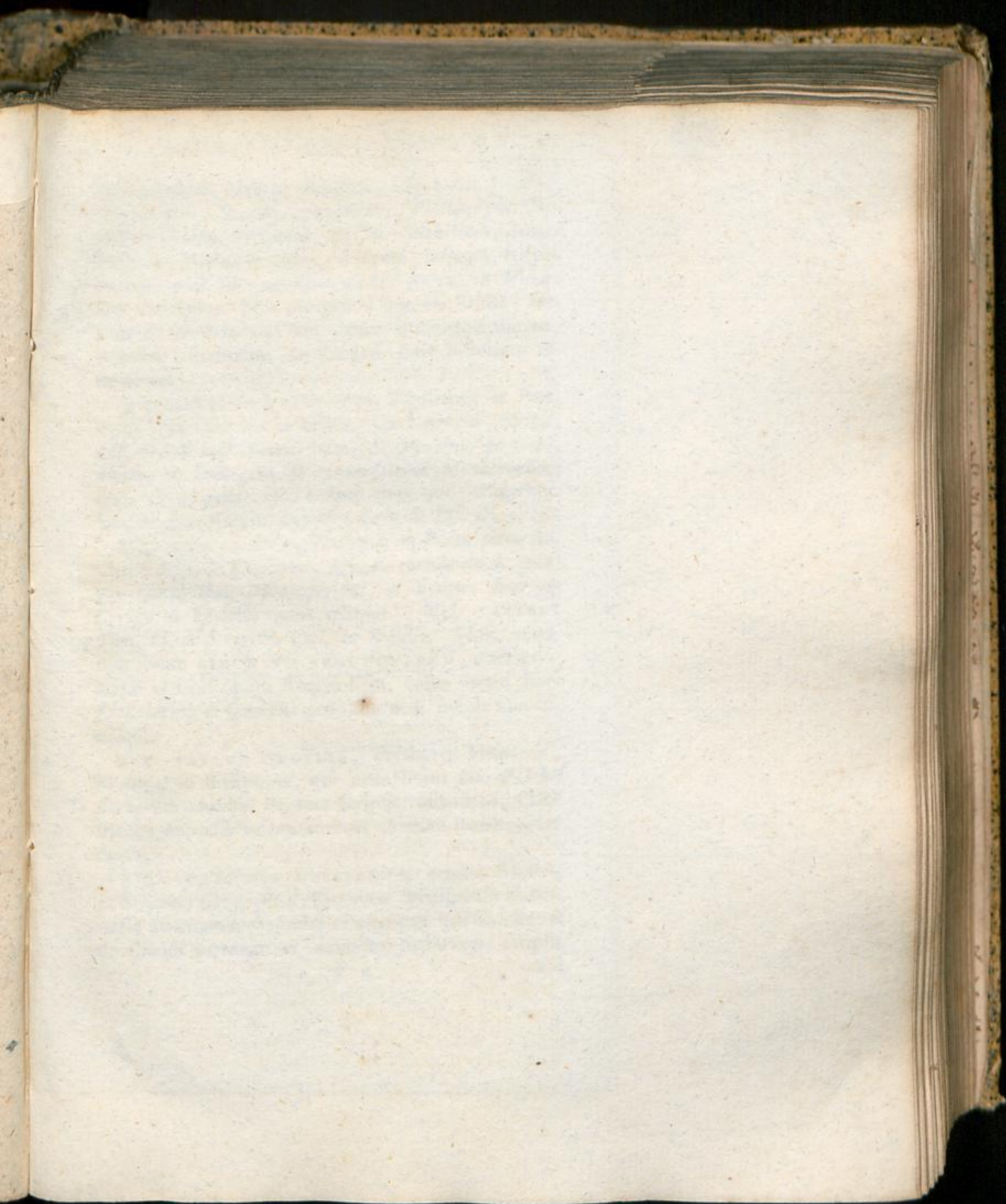
DE

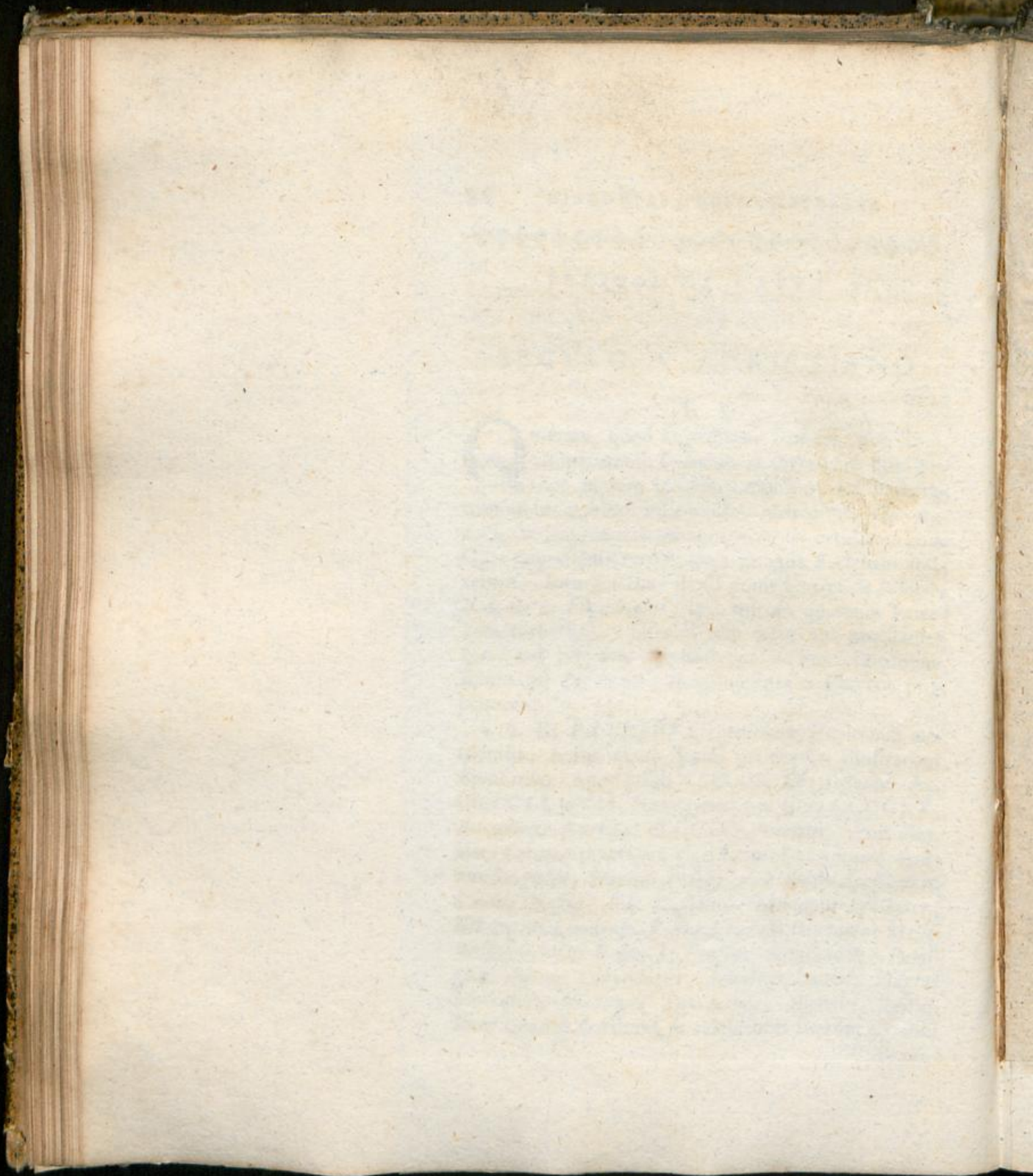
SECVLO V CHRISTIANO

§. I

Quintum, quod ingredimur *seculum*, quo Rom. Imperium in *Oriente et Occidente* diuisum, non tantum intestinis motibus, sed barbararum etiam gentium inuasionibus concussum, dilaceratum, tandemque *Romanum* in *Occidente* extinctum fuit. Quae conuersionis rerum mala quoque Ecclesiam afflixerunt. Insurgentibus simul nouis Haereticis *Pelagio, Nestorio et Eutychianis*, qui mirum quantum Ecclesiam turbauerunt. Interim non defuerunt praestantes uiri, qui illis sese opposuerunt, ac simul Christianismum ad *Hibernos, Burgundiones et Francos* propagarunt.

§. 2. Ex *PATRIBVS* antecedenti seculo iam memoratis, huius etiam seculi primordia illustrarunt *Epiphanius* An. Christi CCCIII, *Chrysostomus* An. Chr. CCCCVII, *Hieronymus* An. Chr. CCCXX, *Augustinus* An. Chr. CCCXXX, mortui. Post illos, inter *Latinos* praecipue clari fuerunt Scriptores *Seuerus Sulpitius, Sedulius Presbyter, Sidonius Apollinaris, Paulus Orosius, Iob. Cassianus, Salustianus Presbyter, Vincentius Lerinensis, Victor Vitensis, Gennadius Massiliensis, Gelasius I. Leo I. Prosper Aquitanicus, Remigius, Petrus Chrysologus, Arnobius Iunior, Marius Mercator, Maximus Taurinensis, Alcinus Auitus*. Inter *Graecos* doctiores et celebriores fuerunt *Cyrillus Alexan-*

Alexandrinus, Isidorus Pelusiota, Theodorus Synesius, Theodoretus, Socrates, Sozomenus, Philostorgius Cappadox, Gelasius Cycizenus, Basilius Seleuciensis, Aeneas Gazaeus, Nonnus et Nilus. Horum, inquam, scripta et fata, post alios erudite GVIL. CAVE in *Histor. Lit.* descripsit. Nos compendii ratione habita, tantum de *celebrioribus* hic pauca commemorabimus, lectorem studiosum ad laudati Cave historiam remittentes.

§. 3. SEVERVS SVLPITIVS, Aquitanus et Presbyter Primuliacensis in Gallia, uir eloquens, scripsit *Lib. II, de Hist. Sacra*, item, *S. Martini, Episcopi, uitam*, et *Dialogum de conuersatione Monachorum*, quos G. Hornius et Vorstius cum notis ediderunt. Vid. de eo censuram RIVETI *Crit. S. Lib. IV, c. 23.*

§. 4. SEDVLIVS, Presbyter et Poeta circa An. Christi CCCCXXX clarus, *Lib. V, carminum de quinque mirabilibus DEI operibus*, et *hymnos duos de Christo in Ecclesia notos* reliquit. Vid. LABBAEI *Tom. II, de Scriptor. Eccl. in Sedulio*. Huic iungimus statim SIDONIVM APOLLINAREM, uirum nobilem et Episcopum Auernensem, cuius extant libri *Epistolarum* et *Carmina* pro illius aevi indole non inuenusta.

§. 5. PAVLVS OROSIVS, Presbyter Hispanus, *S. Augustini* discipulus, qui iussu huius *Lib. VII* *historiarum aduersus Paganos* scripsit, ostendens, Christianos non esse calamitatum et cladum Romanorum causas.

§. 6. IOHANNES CASSIANVS, origine Scythae, ex Diacono Chrysostomi, Presbyter Massiliensis factus, uaria ad uitam monasticam et asceticam pertinentia, et de Christi incarnatione aduersus Nestorium, scripsit.

F 4

Vid.

Vid. de operibus eius censuram RIVETI *Crit. S. Lib. IV, c. 7.*

§. 7. ^{Gallus} SALVIANVS, Presbyter, uel Episcopus Massiliensis, An. Christi CCCCXL clarus, octo Libros de *Providentia et Iudicio DEI*, et *Lib. IV de Ecclesia* sub nomine Timothei scripsit. Quos *Rittershusius* et *Baluzius* cum notis publicarunt. ^{nonnulli} *nonnulli* de *Gubernat. Dei.*

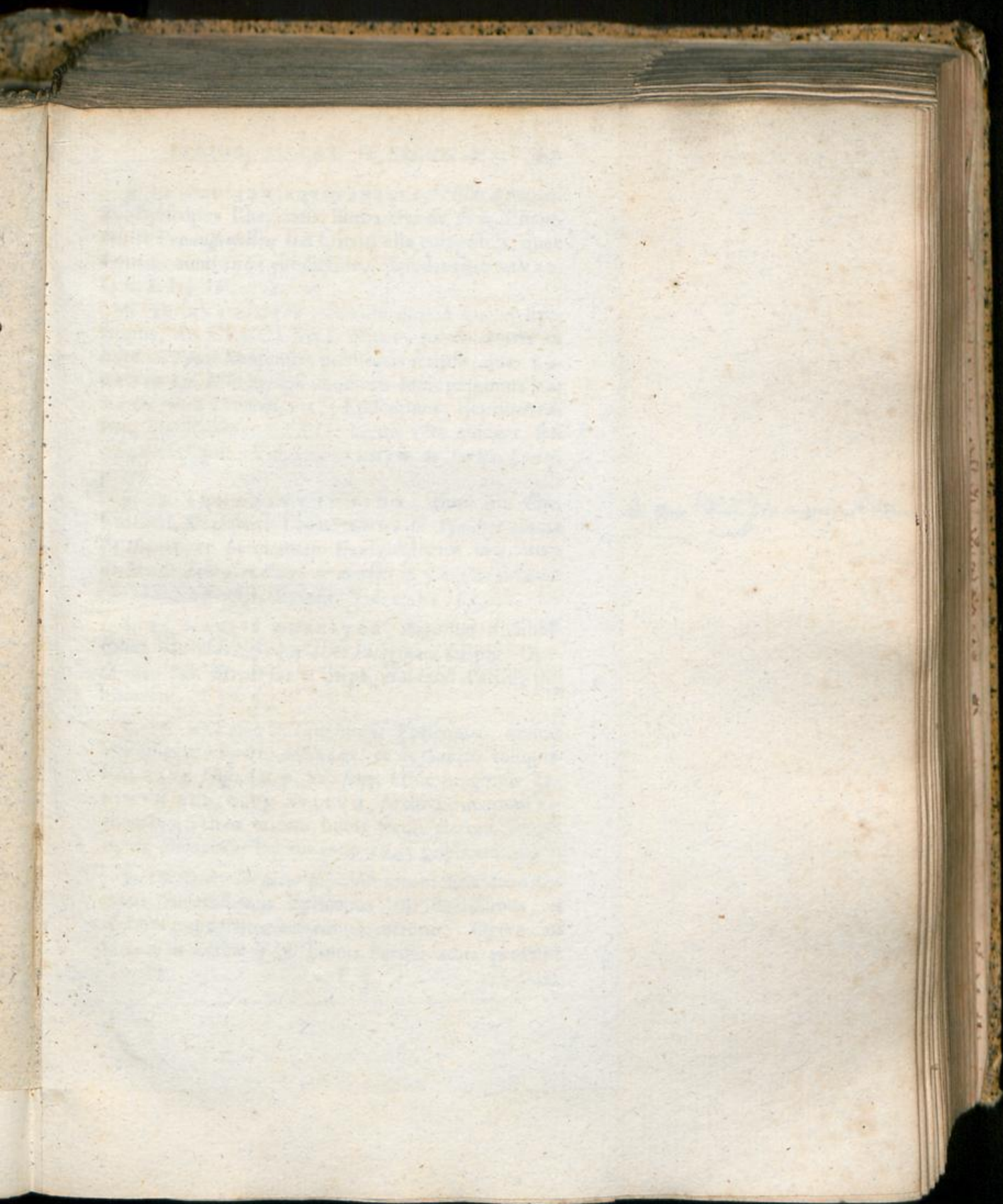
§. 8. VINCENTIUS LERINENSIS, Semipelagianus, Presbyter post Concilium Ephesinum, sub *Peregrini* nomine, stylo satis nitido, aduersus haereticos *Commonitorium duplex*, quod *Filescus*, *Baluzius* et *G. Calixtus* ediderunt. Confer censuram RIVETI *Crit. S. Lib. IV, c. 21.*

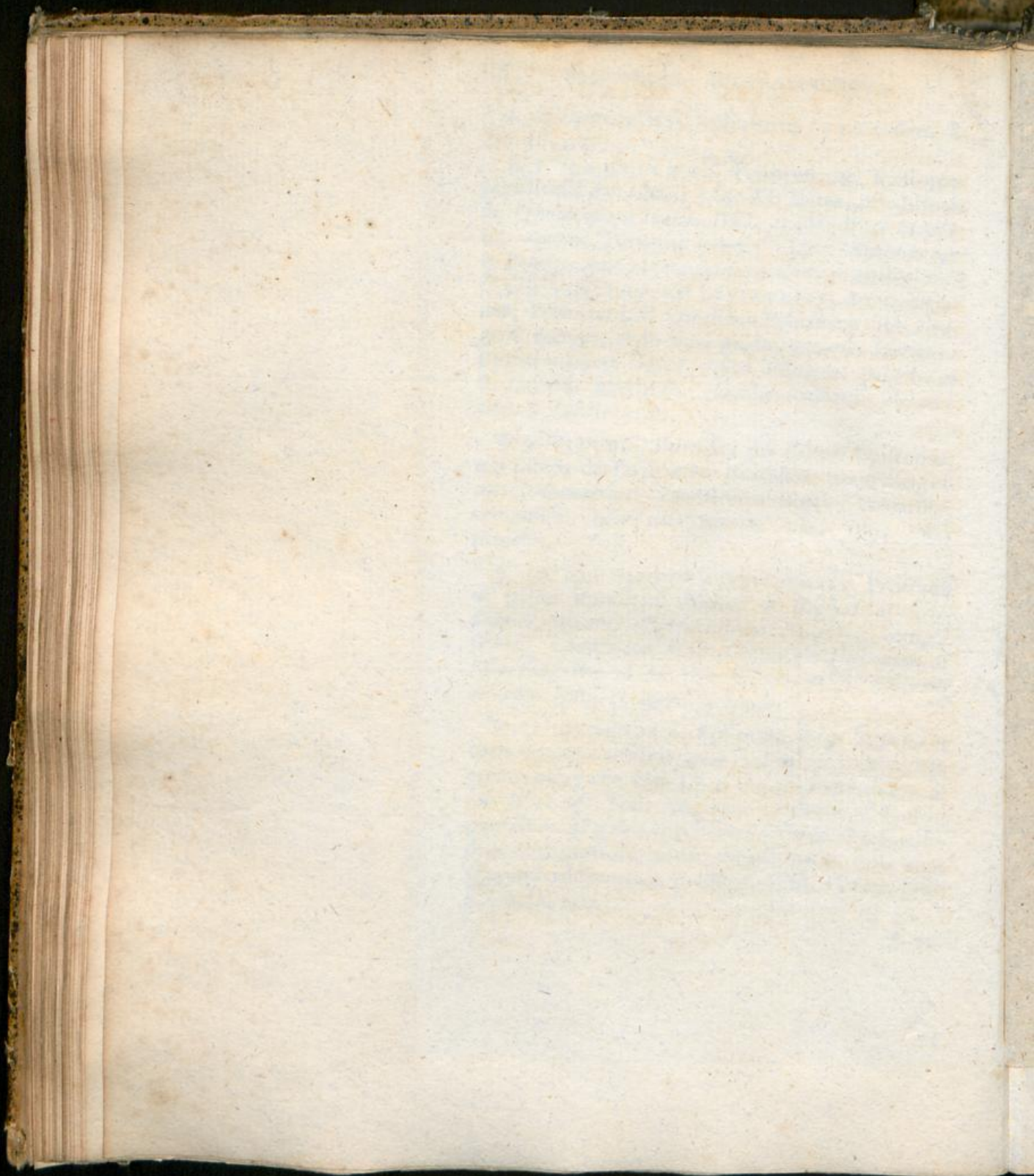
§. 9. VICTOR, *Vitensis*, uel *Vitensis* Episcopus, tres Libros de *Persecutione Vandalica*, quam *Genfericus* et *Humericus*, Vandalorum Reges, excitarunt, composuit. Libri eius *Diuione* anno 1664 editi prostant,

§. 10. GENNADIUS MASSILIENSIS, Presbyter ac postea Episcopus, librum de *Dogmatibus Ecclesiasticis*, qui inter *Augustini* libros relatus fuit, composuerat. Continuauit etiam *Catalogum Hieronymi de Viris illustribus* ad An. Chr. CCCCXCV. *Bellarminus* cum *Semi-Pelagianismi* arguit.

§. 11. GELASIUS I, Episcopus Rom. *Epistolas* et uaria opuscula reliquit, quae in *Tom. VII, Bibl. PP.* extant, uid. *CAVE Hist. Lit. p. 374.* et RIVETI *Crit. S. Lib. IV, c. 26.* Huic iungimus LEONEM I, Episcopum Rom. *Magnum* appellatum, qui ante *Gelasium* sedem obtinuerat Romanam: scripsit uaria, quae cum *Quesnelli* additamentis prostant. Vid. RIVET. *Crit. S. Lib. IV, c. 22.*

§. 12.

§. 12. PROSPER AQTITANICVS, *Hilarii* aequalis, Episcopus Rhegiensis, libros tres de *Praedictionibus et Promissionibus DEI*, item alia composuit, quae Louanii anno 1565 prodierunt. Laudat eum RIVET. *Crit. S. Lib. IV, c. 18.*

§. 13. RHEMIGIVS, Rhemorum in Gallia Episcopus, An. CCCCLXXI clarus, *Explanationes in Epist. S. Pauli* Moguntiae publicatas scripsit, quas RIVETVS *Lib. IV c. 27*, ipsi adiudicat. Huic iungimus PETRVM CHRYSOLOGVM, Episcopum Rauennatensem, qui *Homilias CXXII*, breues illas quidem, sed disertas reliquit. Vid. BELLARMIN. *de Script. Eccles. p. 150.*

§. 14. ARNOBIVS IVNIOR, circa An. Chr. CCCCLX clarus, *Commentarios in Psalmos iuxta Erasmus*, et in quaedam *Euangelistarum loca*, item de *DEO Trino et Vno*, de duabus in Christo *Substantiis et unica persona* scripsit. Vid. CAVE *Hist. Lit.*

§. 15. MARIVS MERCATOR, *Augustini* studiosissimus, aduersus *Nestorianos* et *Pelagianos* scripsit. Opera eius *Ioh. Gernerius* et *Steph. Baluzius* Parisiis publicarunt.

§. 16. MAXIMVS *Taurinensis* Episcopus, multas *Homilias Hyemales, Aestiuales*, et de *Sanctis* reliquit. Vid. CAVE *Hist. Lit. p. 312, seqq.* Huic iungimus ALCIMVM ECDICIVM AVITVM, Archi-Episcopum Viennensem, circa exitum huius seculi clarum; cuius opera *Sirmondus* Parisiis anno 1643 publicauit. *Illustr.*

§. 17. Inter *Graecos* primum locum hoc aeuo *Cyrillus*, Alexandrinus Episcopus, uir doctissimus, et *Nestorii* impugnator acerrimus, meretur. Opera eius Graece et Latine VII Tomis Parisiis edita prostant.

Conf. de illo Iudicium b. CHEMNITII *Orat. supra cit. p. 15*, et RIVETI *Crit. S. Lib. IV, c. 19.*

§. 18. ISIDORVS, Pelusiota, Chrysostomi discipulus, Presbyter, et in monte Pelusio monachorum praepositus, *Epistolae*, quibus multa S. Scripturae loca explicat, reliquit, cum notis Rittershusii et Andreae Schotti editas.

§. 19. SYNESIUS, Pentapolitanus, ex Philosopho Platónico Christianus et Episcopus Ptolemaidis factus. *Epistolae* eius et *Hymni* elegantes sunt: *Encomium calnitii* ingenii exercendi gratia scriptum uiderur. Opera eius Petavius publicauit. Vid. NATAL. ALEX. *Hist. Eccl. Sec. V, Part. I, c. 4.*

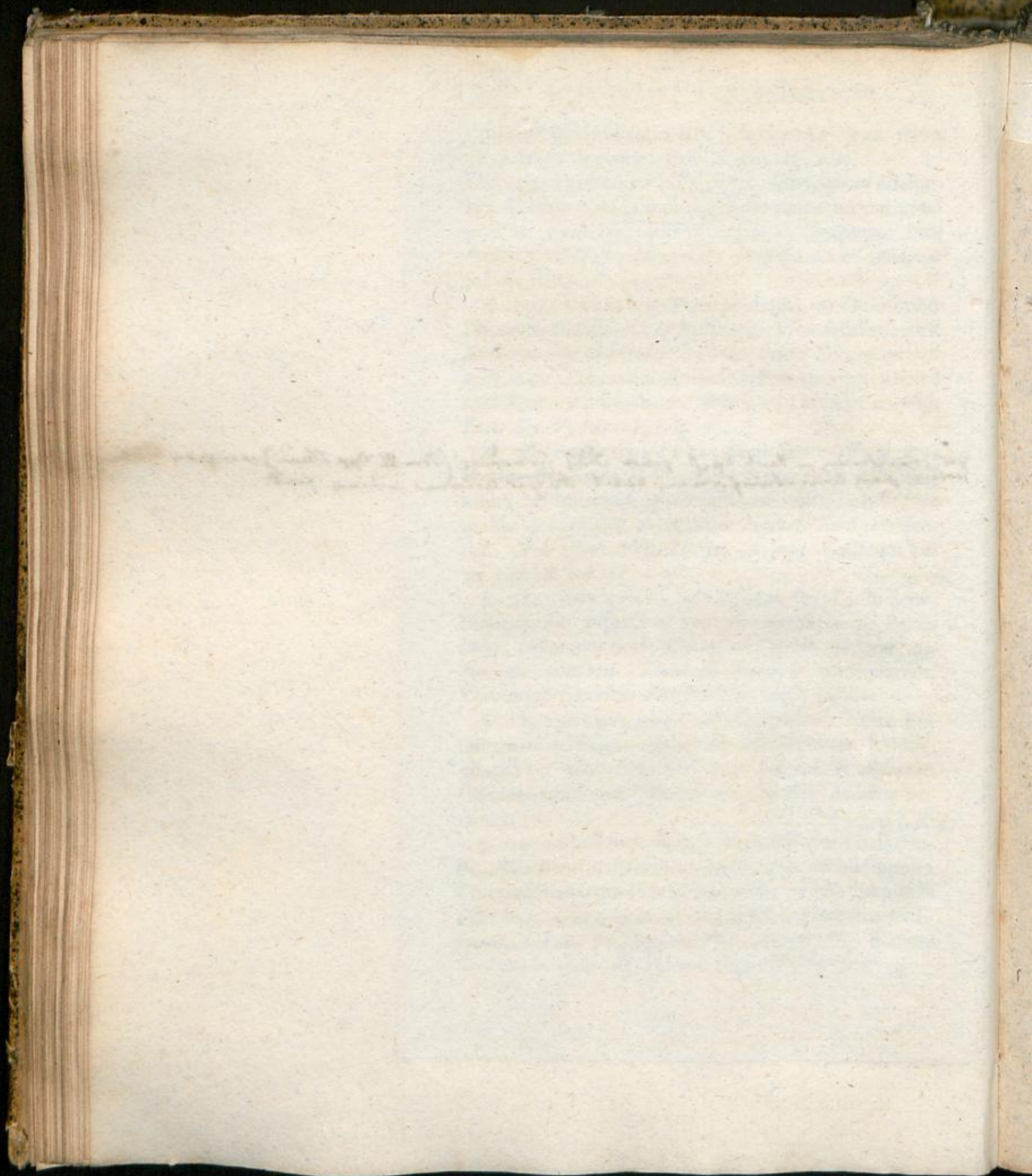
§. 20. THEODORETUS, gente Syrus, Episcopus Cyrenensis, uir doctissimus, sed Nestorianismo *factus*, multa ad historiam Ecclesiasticam utilia scripsit, de quibus *Lib. V Hist. Eccles. et de Haeret. Fabulis* testantur. Vid. GAVE *Hist. Lit. fol. 316. seqq.* Conf. RIVETI *Crit. S. Lib. IV, c. 2.*

§. 21. SOCRATES, Scholasticus seu Caussidicus, Nouatianismi suspectus, cum Hermia Sozomeno, Palaestino, *Historiam Ecclesiasticam ab Eusebio coeptam, usque ad tempora Theodosii Iunioris* continuarunt. Vtrumque Henricus Valesius cum notis publicauit.

§. 22. PHILOSTORGIUS, Cappadox, Sectae Euanomianae addictus, *Historiam Ecclesiasticam* scripsit, quam TAC. GODOFREDVS cum annotat. et dissertat. Geneuae publicauit, passim errores uiri Arianos notando.

§. 23. GELASIUS, Cycizenus, Episcopus Caclariensis, *Acta Concilii Nicaeni* collegit, quae ex bibliopolio Commeliniano prodierunt an. 1604. Huic iungimus AENEAM GAZAEVM, ex philosopho Platónico Christianum, *quae perierunt*: *Excerpta vero edidit ex For. Bibliotheca* #

Græc. commentarius in Pauli Epist. græce edit. Firmicus (Rom. III. Opp. Theod.) præcipuum, Lethæum
pactum, quam commentarii formam, habet. Ab quo actum initium, fiat.

stianum factum, qui de *Animae Immortalitate* dialogum a *Casp. Barthio* editum cum notis reliquit. *Josephus*

§. 24. BASILIUS, Seleucia in Isauria Episcopus, circa An. Chr. CCCCLV clarus, *Orationes in Vet. et Nou. Test. Demonstrationem contra Iudaeos de aduentu Christi* scripsit. Vid. *Cave Hist. Lit. p. 354.*

§. 25. NONNVS, gente Aegyptius Pentapolitanus, Poeta circa initium huius seculi clarissimus, *Paraphrasin metricam in Euangelium S. Iohannis* exaravit, quam *Dan. Heinsius* in *Aristarcho* suo sacro censuit et illustravit.

§. 26. NILVS, Constantinopolitanus, ex urbis praefecto monachus factus in Aegypto, multa scripsit asctica, quae Romae Graece et Latine *Ioseph Maria Svareshius* publicavit.

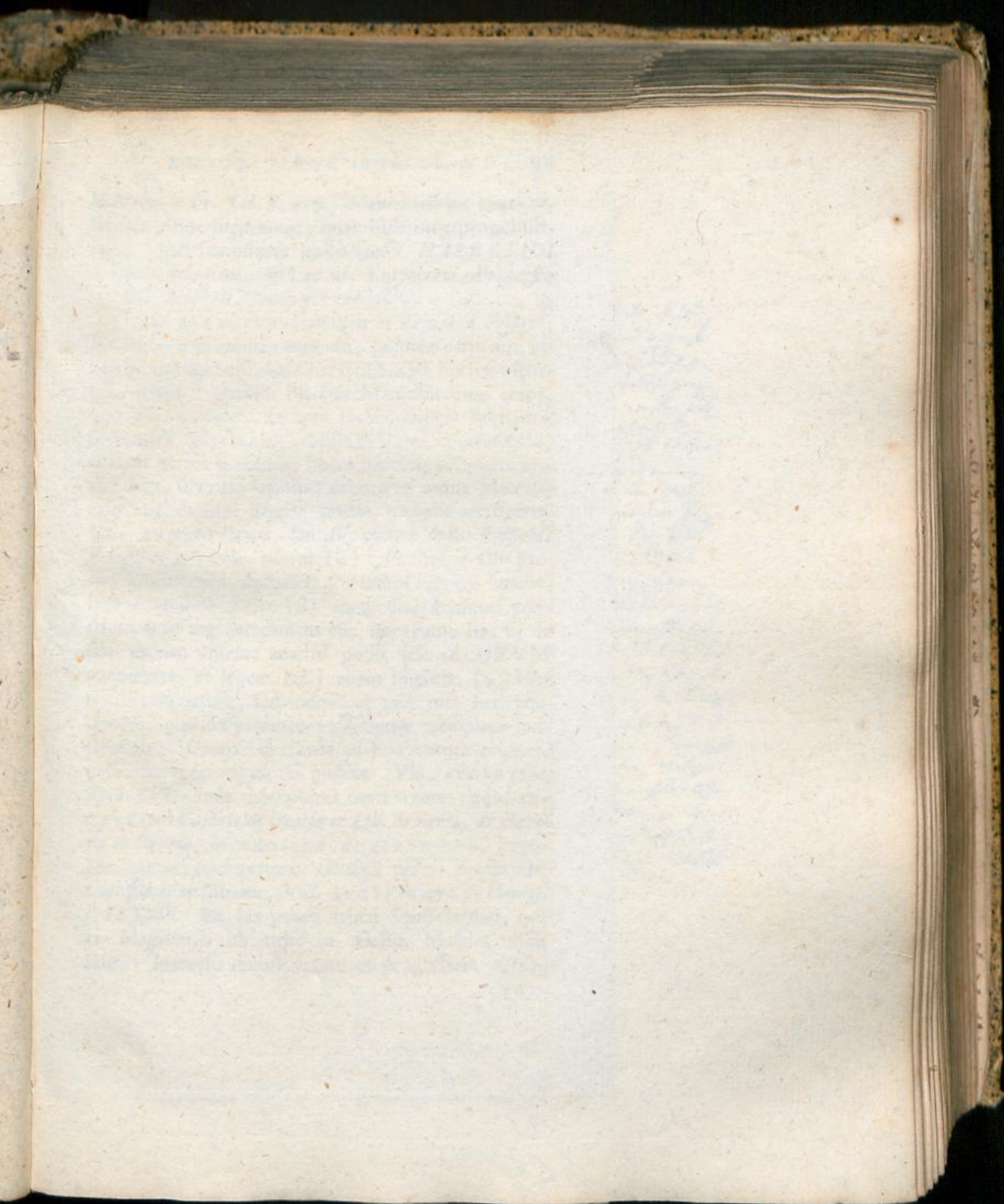
§. 27. *Scriptoribus Ecclesiasticis* huius seculi subiungimus *Zosimum*, Comitem et Exaduocatam Fisci, qui in *Libris suis Hist. VI* in Principes Christianos et religionem Christianam iniquissimus fuit. Nam *Constantinum M.* et *Theodosium Seniore* ualde perstringit, animique sui uirus euomit. *Iohannes* quidem *Leunclavius* pro *Zosimo* prolixam *Apologiam* adornauit; sed nescio, an dignum Christiano homine facinus sit, infensissimum Christiani nominis hostem defendere, ac Principes Christianos cum antistitibus Ecclesiae praclaris, quales fuerunt *Eusebius*, *Chrysostomus*, *Innocentius*, *Theodoretus*, alique, infamia notare. Rectius *Evagrius Lib. III, c. 40, 4,* et *Nicephorus Callistus Lib. XVI, c. 41, seqq.* *Zosimi* hac in parte malitiam detexerunt.

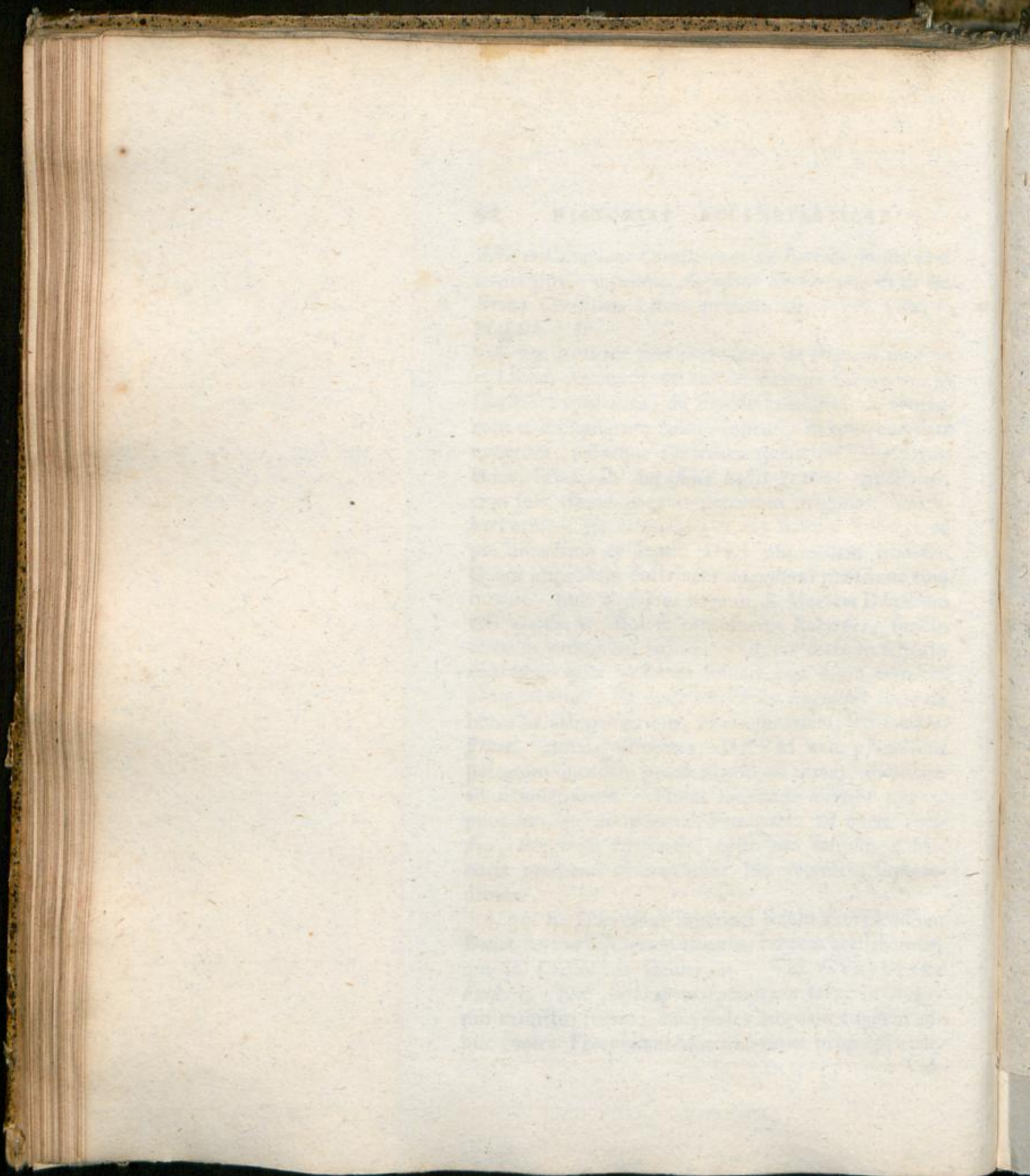
§. 28. DOCTRINA PVBLICA huius seculi ex *Symbolis catholicis* supra memoratis et *Symbolo Chalcedonensi*, *Capitulis Cyrilli*, *Leonis*, Imper. *Encyclicis*,
Actis

Actis et Canonibus Conciliorum ac Patrum huius aetatis scriptis, imprimis *Augustini Enchiridio*, et de *Doctrina Christiana* Libris petenda est. Vid. *Cent. V*, *Magdeb. c. IV*.

§. 29. *Articuli fidei orthodoxae* de Peccato originis et Libero Arbitrio, de unione duarum naturarum in Christo hypostatica, de Praedestinatione, de Sanctorum et Reliquiarum cultu, imprimis in controuersiam uenerunt, ualdeque Ecclesiam turbarunt. *Pelagius* enim, Brito, ab *Augustino* hostis gratiae appellatus, cum suis asseclis negauit peccatum originis, uires liberi arbitrii ita extollens, ut eas homini sufficere ad pie uiuendum et legem DEI implendam traderet. Quam improbam doctrinam *Augustinus* praecipue confutauit. Inde *Nestorius* negauit, *S. Mariam* Deiparam esse *Genitricem*. Cui se opposuerat *Eutyches*, qui in alterum extremum lapsus, Naturas duas in Christo confudit, quas *Nestorius* soluere per suum errorem coarguebatur. Ex male intellectis *Augustini* locis de humanis arbitrii uiribus, *Praedestinatiani*, seu *Praedestinati*, exorti, asserentes, DEVM ante praeuissum peccatum quosdam praedestinasse ad uitam, quosdam ad damnationem. Huius dogmatis assertor praecipuus fuit *Lucidus* quidam, Presbyter, ad quem *Faustus*, *Rhegiensis Episcopus*, epistolam scripsit. Minoris momenti controuersias hic recensere superfedemus.

§. 30. Ex *Haeresibus* superiori seculo exortis adhuc *Donatistarum* ac *Circumcellionum* furores grassabantur, qui in Catholicos saeuerunt. Vid. *AVGVSTINI Epist. L*. Nec *Anthropomorphitarum* error in Aegypto extinctus fuerat; cum rudes monachi eundem adhuc contra *Theophilum Alexandrinum* propugnarent. Vid.

Vid. SOCRAT. *Lib. V, c. 7.* Manichaeorum etiam reliquiae adhuc supererant, quae hinc inde propullularunt. Sed famosiores huius seculi *HAERETICI* fuerunt *Pelagiani, Nestoriani, Eutyrbiani, Praedestinatiani, Acephali, Theopaschitae.*

§. 31. PELAGIANI, nomen et ortum a *Pelagio*, Monacho e Britannia oriundo, homine certe non indocto, habent, qui An. Chr. CCCCXIII haeresin spargere coepit. Occasio illi fuit Manichaeorum error, quo omnia peccata ex ipsa mala hominis substantia provenire asserbatur. Huic Pelagius contradicens, asseruit omnia peccata ex libera hominis uoluntate oriri. Ideo liberum hominis arbitrium usque adeo exulit, ut diuinae gratiae postea maxime derogaret. Vid. AVGVSTINVM *Lib. IV*, contra *duas Epistolas Pelagii c. 4.* Nam asseruit (α) infantes sine ullo peccati originis uinculo nasci: Peccatum originis figmentum Augustini dixit: (β) contendit, hominis arbitrium ante regenerationem esse integrum, ita, ut is sine gratiae diuinae auxilio possit sese ad DEVM conuertere, et legem DEI etiam implere. (γ) Homines non natura, sed imitatione malorum fieri peccatores, quando primorum ^{mala} parentum exempla imitarentur: Gratiae auxilium ad hoc tantum requiri, ut facilius peccata cauere possint. Vid. AVGVSTIN. *Epist. CVI.* Inde uero plures enati errores, quos AVGVSTINVS *libris de Gratia et Lib. Arbitrio, de Natura et Gratia*, et PROSPER AQVITANICVS, impugnarunt et confutarunt. *Pelagii* partes tutabantur *Caelestinus et Iulianus.* Vid. AVGVSTINVS *de Haeres. c. LXXXIX.* Ex his porro exorti *Semipelagiani*, qui et *Massilienses* ab urbe in Gallia Massilia dicti sunt. Haeresis huius ortum et progressum G. 10.

VOS-

VOSSIVS, HENR. de NORIS *Lib. de Historia Pelagiana* fusc satis descripserunt. Ante hos, eius progressum in Scholis pontificiorum b. CHEMNITIVS in *Examine Concil. Trident. de Peccato originis et libero Arbitrio* iam ostenderat.

§. 32. NESTORIANIS nomen fecit Nestorius, Syrus, Praeceptor ^{Thasch. Patriarcha} Theodoro Mopsuesteno usus, Archiepiscopus Constantinopolitanus factus, uir natura ^{Θωπος καὶ εὐλόγος} ~~superbus~~ ^{capitula} ~~tamen~~. Vid. SOCRAT. *Lib. VII, Hist. Eccles. c. 29 et 32*, EVAGR. *Lib. I, c. 2*, VINCENT. LIRINENS. *Commonit. c. XVI*. Hic ab Anastasio Presbytero suo forte seductus (conf. EVAGRIVM *Lib. I, c. 2*,) negavit, S. Mariam uirginem Θεοτόκον esse dicendam. Vnde Cyrillus Alexandrinus eum χειρόλογον introducere, ac unionem et communionem naturarum in Christo negare arguit. Qui illi XII Anathematismos opposuit, quibus totidem uicissim Nestorius reposuit. Inde tandem ipse in Synodo Ephesina haeresis contumax damnatus fuit. Conf. THEODORET. *Lib. IV, Fab. Haeret. c. 12*. Multae hinc inter Cyrillum Alexandrinum et Theodoretum lites exortae. ^{Thasch. Patriarcha}

§. 33. EUTYCHIANI nomen indepti ab Eutyche, Monacho seu Archimandrita Constantinopolitano, qui circa An. Chr. CCCCLVIII Nestorii haeresin impugnaturus, in errorem huic contrarium prolapsus, docuit Christum quidem esse ex duabus naturis, sed non in duabus: h. e. duas fuisse ante unionem naturas; unicam uero unius in alteram naturae conuersionem factam esse. LEO I *Epist. XIII, et XV, ad Pulcheriam Augustam* data testis est, eum non ex uersutia, sed imperitia magis peccasse. Quia tamen errorem pertinaciter defendere connixus est, in Concilio Chalcedo-

Wann es wär, hiß es mit je le rurs
Pachz el Maßverant als je le anker der
Mauspfeil-baum f. Hays.

cedonenſi An. CCCCLI cum *Dioſcōro* damnatus et in exilium eiectus fuit. Abſoluerat quidem illum Synodus Ephreſina, *ἡ ἐν ἐφρεſίῃ* dicta An. Chr. ccccxlx, coactis ſubſcriptionibus (manu armata) Mox tamen noua certamina exorta, quae *Zeno* imperator poſtea publicato *ἐκτατικῷ* componere laborauit, reclamantibus Romanae ſedis Episcopis, *Simplicio* et *Felice*. Vid. *Gesta de nomine Acacii*, et *Concil. Tom. IV*, fol. 1079, ſeqq. et *EVAGR. Lib. III*, c. 14, et *Lib. I*, c. 9, 10, *Lib. II*, c. 1, ſeqq. *THEODORET. Fab. Haeret. Lib. IV*, in fine.

§. 34. Ex iſta haereſi *Eutychi*ana poſtea orti ſunt *Iacobitae*, a *Iacobo* Syro obſcuro generis homine, qui *Eutychi* errorem amplexus, illum in Aegypto et Oriente diſſeminauit. Vnde *Eutychiani* appellati tum *Iacobitae*, tum *Monophyſitae*. Quibus opponitur nomen *Malchitarum*, qui Imperatoris fidem in Synodo Chalcedonenſi aſſertam amplectentes ab illis diſſentiebant.

§. 35. *Propagines* dictae haereſis etiam ſunt *Monothetae*, qui duas in Chriſto uoluntates negantes, *ἐν θείῳ καὶ ἡμῶν ἐν ἐγγείῳ* in Chriſto ſtatuerunt. Vid. *PHOTII Biblioth. Cod. XIX*, et *PHILASTRII Supplem. Catal. Haeret. p. m. 108*. Hinc et *Theopafchitae* orti, qui diuinitatem ipſam unigeniti Filii DEI cruci affixam et in ſepulchro collocatam fuiſſe, finxerunt. Autor eius *Petrus Gnaphens*, ſive *Fullo*, Episcopus Antiochenus, fuit, qui *τῇ θείῃ* ad uerba, *ἁγίος, ἁγίος, ἁγίος*, intruſit, *ὁ παρὰ θεοῖς δι' ἡμᾶς*, intelligens ipſam diuinitatem Chriſti. Huic ſeſe acriter oppoſuit *Felix II*, circa annum Chriſti CCCCLXXXIII. Vid. *BARONII Annal. ad hunc annum*, prolixè. *Eutychiani* ortum ſuum poſtea etiam debuerunt *Acephali*, qui

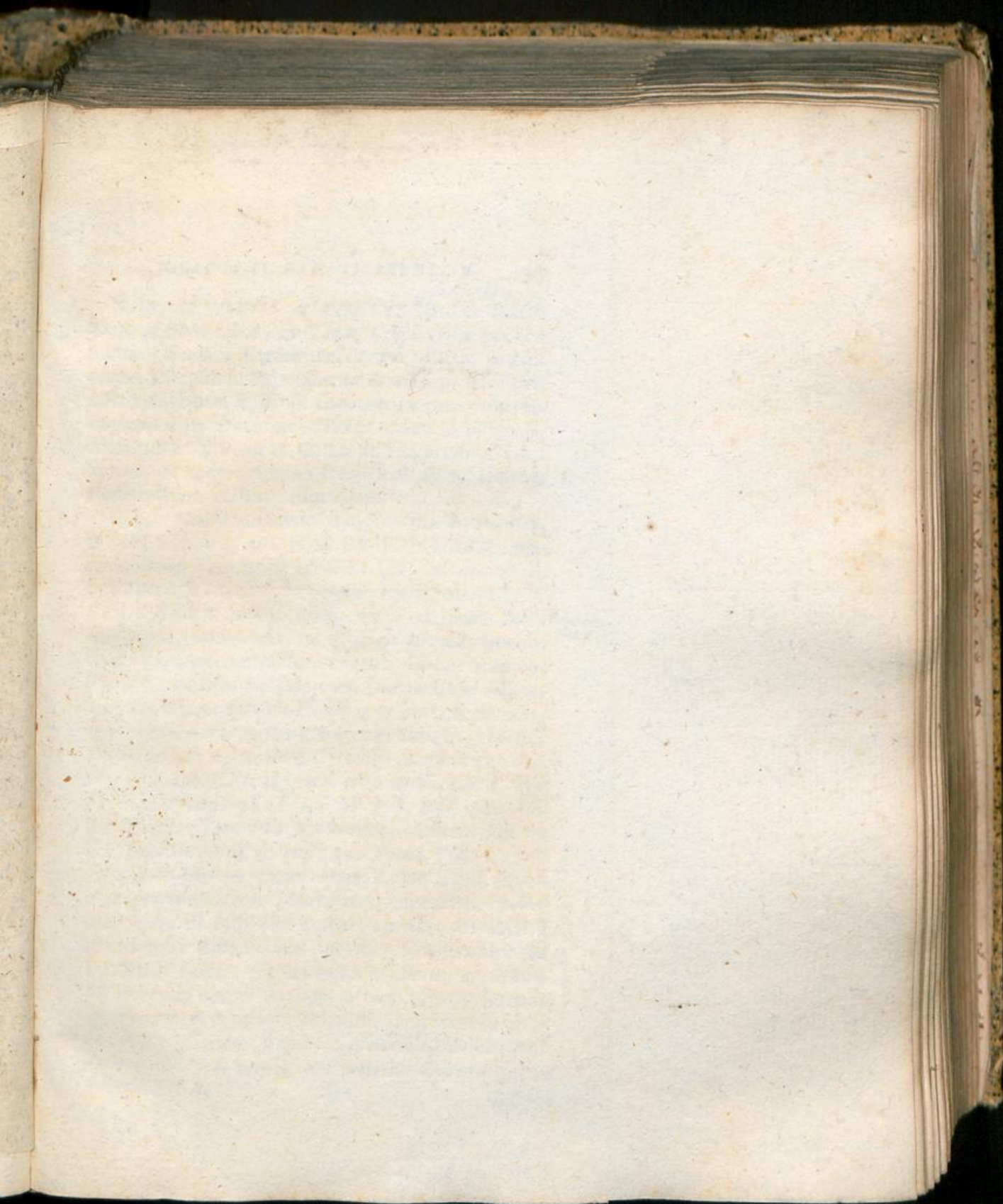
cum

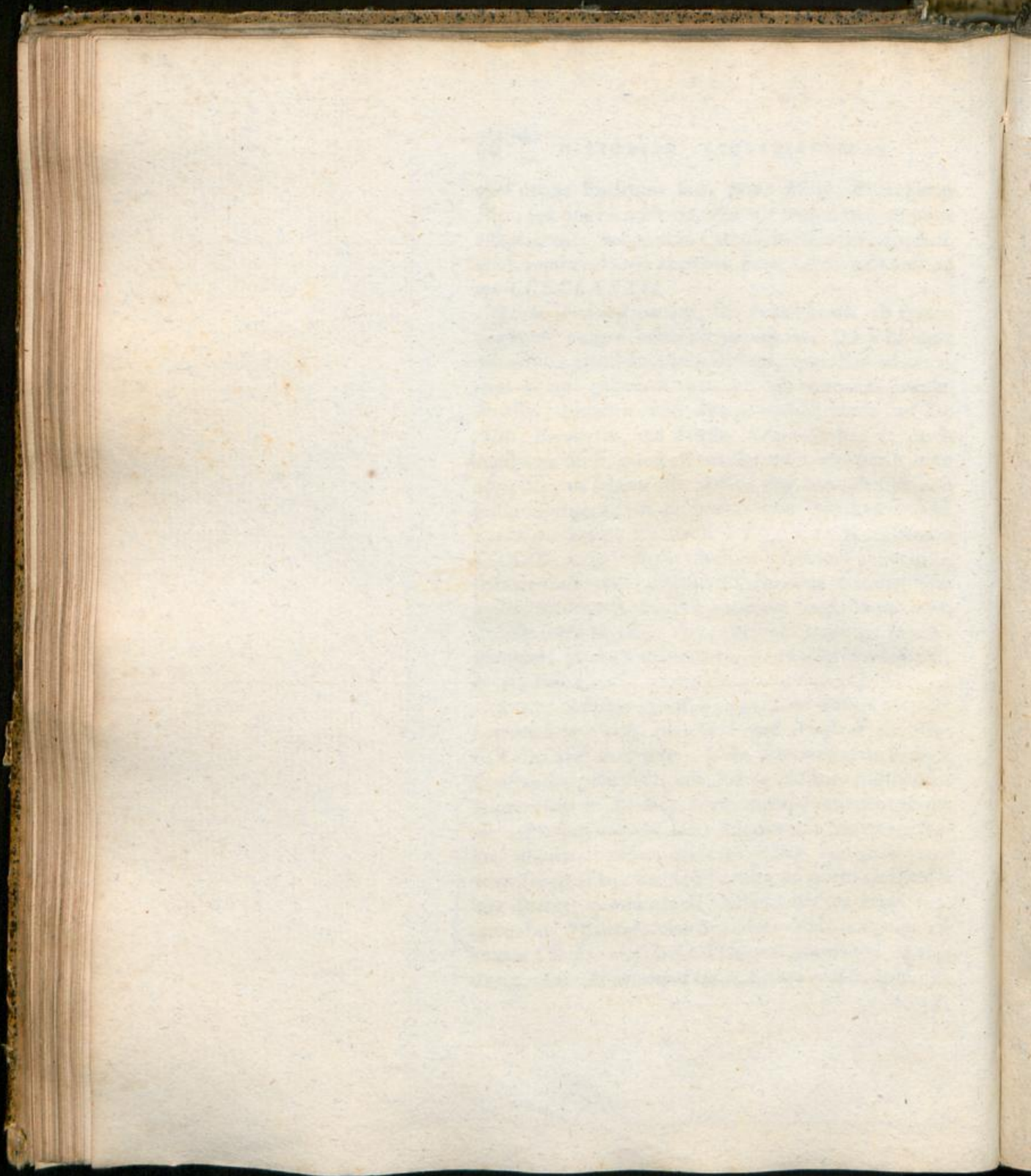
cum neque Episcopo suo, *Petro Mogo*, Eutychiano alius, sed qui Henoticum *Zenonis* receperat, amplius adhaerent; neque cum Catholicis facerent, *Acephali*, quasi *capite carentes* appellati sunt. Conf. *BARON. ad an. CCCCLXXXII.*

§. 36. *Praedestinatiani*, seu *Praedestinati*, ab errore dogmatis nomen habentes statuerunt, DEVM ante praevium primi hominis lapsum, quosdam ad aeternam vitam, quosdam vero ad damnationem praedestinasse. Huius erroris sane gravissimi autor fuit *Lucidus*, Presbyter, cui *Faustus Rhegiensis* hac de causa anathema dixit, quod affirmasset, eum, qui periit, non accepisse, ut saluus esse possit; uas contumeliae non posse assurgere, ut sit uas in honorem, etc. Vid. *Epistolam FAUSTI* apud *BARONIUM ad annum CCCXC, n. 18.* Errorem hunc superiori aevo refutavit *Calvinus*. *Ansam* illi duriores quasdam *Augustini* locutiones, cum de natura et gratia loqueretur, dedisse, certum est. Vid. *IAC. SIRMONDI Praedestinatum*, et *NATAL. ALEXANDRI Hist. Eccl. Sec. V, P. II, Diff. V.*

§. 37. *Schisma* etiam Romae *Laurentium* inter et *Symmachum*, post obitum Papae *Anastasi* an. Chr. CCCXCIIIX exortum. Nam *Symmachus* in Basilica Constantinopolitana in eius locum electus, Antipapam *Laurentium* in Basilica Mauritianae creatum expertus est. Ex quo dissensu inter Clericos et Senatores Romae dissidia et caedes exortae. Pro *Symmacho* tandem *Theodoricus*, Rex Gothorum, ad quem lis illa delata fuerat, pronunciauit, habitis hac de causa frequentibus Episcoporum Synodis. Vid. *BARON. ad annum Christi CCCXCIIIX*, et *AMMIAN. MARCELL. Lib. XVII, cap. III.*

§. 38.

§. 38. *SYNODOS* et *CONCILIA* hoc Seculo frequentissima fuisse, ex *Tomis Conciliorum* per-est notum. Saepius Carthagine, Mileui, ^{Carthagine} Cirtae in Numidia, Diospoli in Palaestina, et Romae, ^{perumque} propter haeresin Pelagianam Episcopi conuenerunt; nec tamen extinguere illam ualuerunt. Toleti etiam in Hispania, Andegau et Turonii in Gallia Episcoporum et Presbyterorum congregationes factae sunt ad disciplinam Ecclesiasticam rectius ordinandam.

§. 39. Nos hic tantum duo *Concilia Oecumenica*, EPHESINVM et CHALCEDONENSE, memorabimus. Ac quod EPHESINVM attinet, illud *Theodosius Iunior*, Imperator Ephesi, anno Christi CCCXXXI, missis literis ad Praecipuos Orbis ^{Episcopos} Episcopos, conuocauit: ut *Nestorii* haeresis nouiter ^{Episcopos} sparsa examinaretur et damnaretur. In hoc cum *Nestorius* in confesso Episcoporum comparere et respondere detrectaret, subinde blasphemias uoces repetendo: ego bimestrem et trimestrem Deum non dico; ob pertinaciam erroris ab Episcopis CC condemnatus fuit. Vid. SOCRAT. Lib. VII, cap. 29 et 32, EVAGR. Lib. I, cap. II, seqq. THEODORET. Lib. IV Hist. Eccl. Acta huius Concilii Tom. III exhibentur. Canones in eo VIII conditi. Vid. BEVEREGII Synod. Tom. I.

§. 40. Alterum Oecumenicum huius seculi (quod alias quartum dicitur,) *Marcianus*, Imperator, Chalcedone, quae est Bithyniae ciuitas, an. Chr. CCCCLI ob haeresin Eutychianam indixit. Conuenerunt eo DCXXX Patres, uid. LIBERATI Brev. cap. XIII. Hi Eutychis haeresi examinata eam cum Nestoriana damnarunt, et contra confusionem naturarum in Christo ab illo assertam, Symbolis prioribus addiderunt:

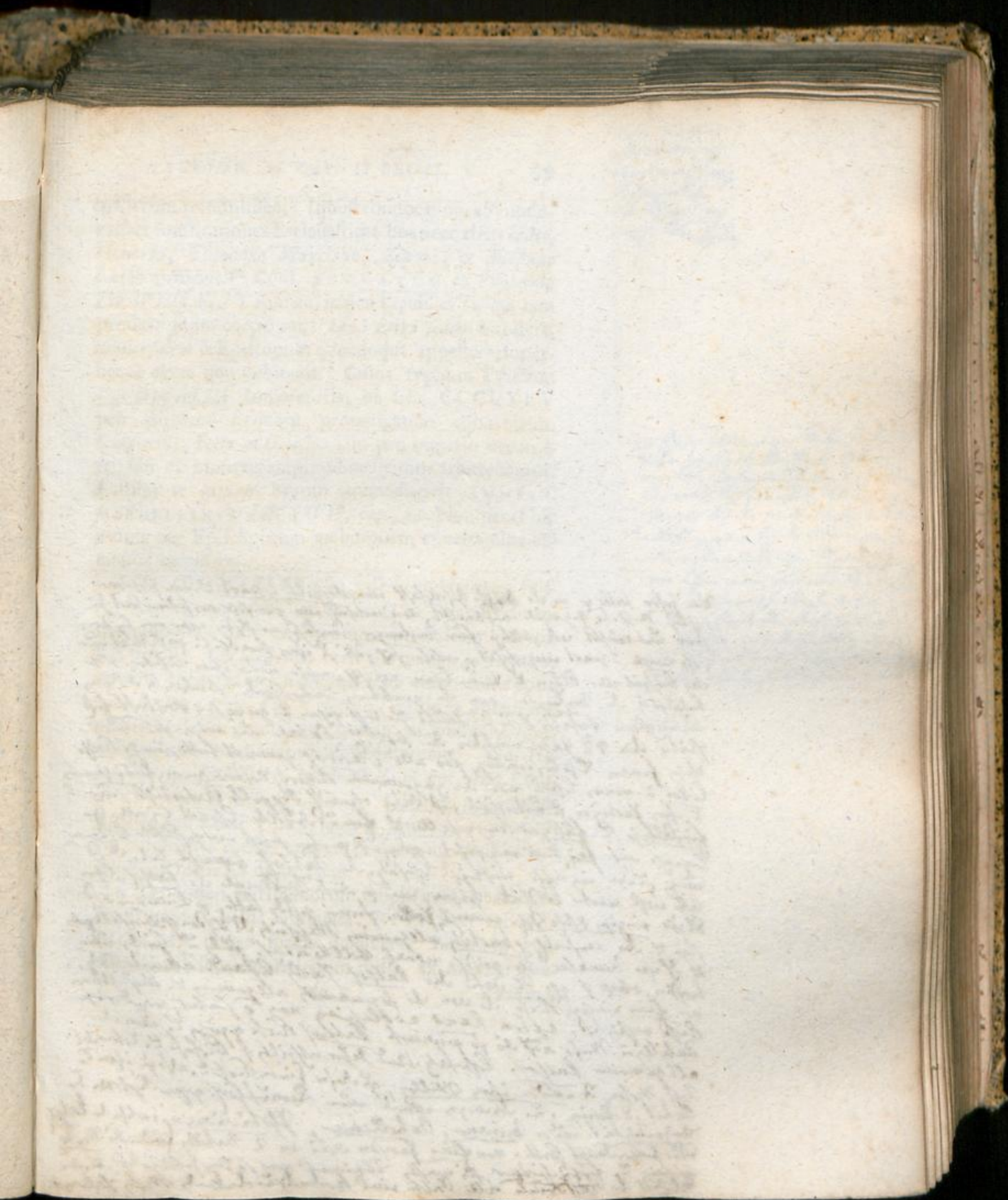
ἕνα καὶ ὁν ἰσθὺν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν δύο φύσιν αὐτῶν
Reshenb. H. E. G *ΧΥΤΑΣ,*

Eutyches. *Nepoti hōm.*
 χυτας, ἀτρέπτως, ἀδιαρίτως, ἀχωρίτως γυναιζόμενον.
 Vid. EVAGRII *Hist. Eccl. Lib. II, cap. III, et Tom. IV*
Concil. Canones de disciplina et ordine Clericorum
 XXIX in eo conditi sunt. Quorum ultimus de aequa-
 libus honoris privilegiis cum Romano, Archi-Episcopo
 Constantinopolitano concessis, a parasitis Romanensi-
 bus in dubium, sed frustra, uocatur. Vid. BEVEREG.
Synod. Tom. I.

§. 41. Cum post memoratum iam Concilium Chal-
 cedonense Eutychiani uarias turbas excitarent, Zeno,
 Imperator Constantinopolitanus, impulsu Acacii,
 ἐνωτικόν, seu Epistolam pacificatoriam an. Chr.
 CCCCLXXXIII publicauit, in qua fides orthodoxa
 ex Symbolis et XII Anathematismis Cyrilli repetita
 et confirmata fuit; licet nominatim Chalcedonense
 Symbolum non exprimeretur. Illi subscripserunt qua-
 tuor sedium Patriarchalium Archi-Episcopi, ut pax
 et concordia restitueretur. Vid. EVAGRII *Hist. Eccl.*
Lib. III, 14, 20, VALESII in hunc not. Iniqua in
 Zenonem censura apud BARONIVM ad an. Chr.
 CCCCLXXXII, num. 26, seqq. legi potest.

§. 42. Quod REGIMEN ECCLESIASTI-
 CVM attinet, hoc seculo paulatim τὸ πρῶτον regiminis
 civilis inducere coepit; cum Patriarcharum, Primatum,
 Archi-Episcoporum, Exarchorum, splendida nomina
 ambitionem Episcoporum stimularent; ut iam de pri-
 matu et dominatu certare occoeperint. Throni et-
 iam Patriarchales quinque constituti fuerunt, nomen
 a praecipuis imperii urbibus habentes, Romanus,
 Constantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, et
 Hierosolymitanus, uid. Can. XXIX Concil. Chalced. et
 SALMASII *Libr. de Primatu.* Ac licet Imperatores
 Christiani nondum ius suum circa sacra et Religionem
 in

*In metra
 palatia
 nonum*

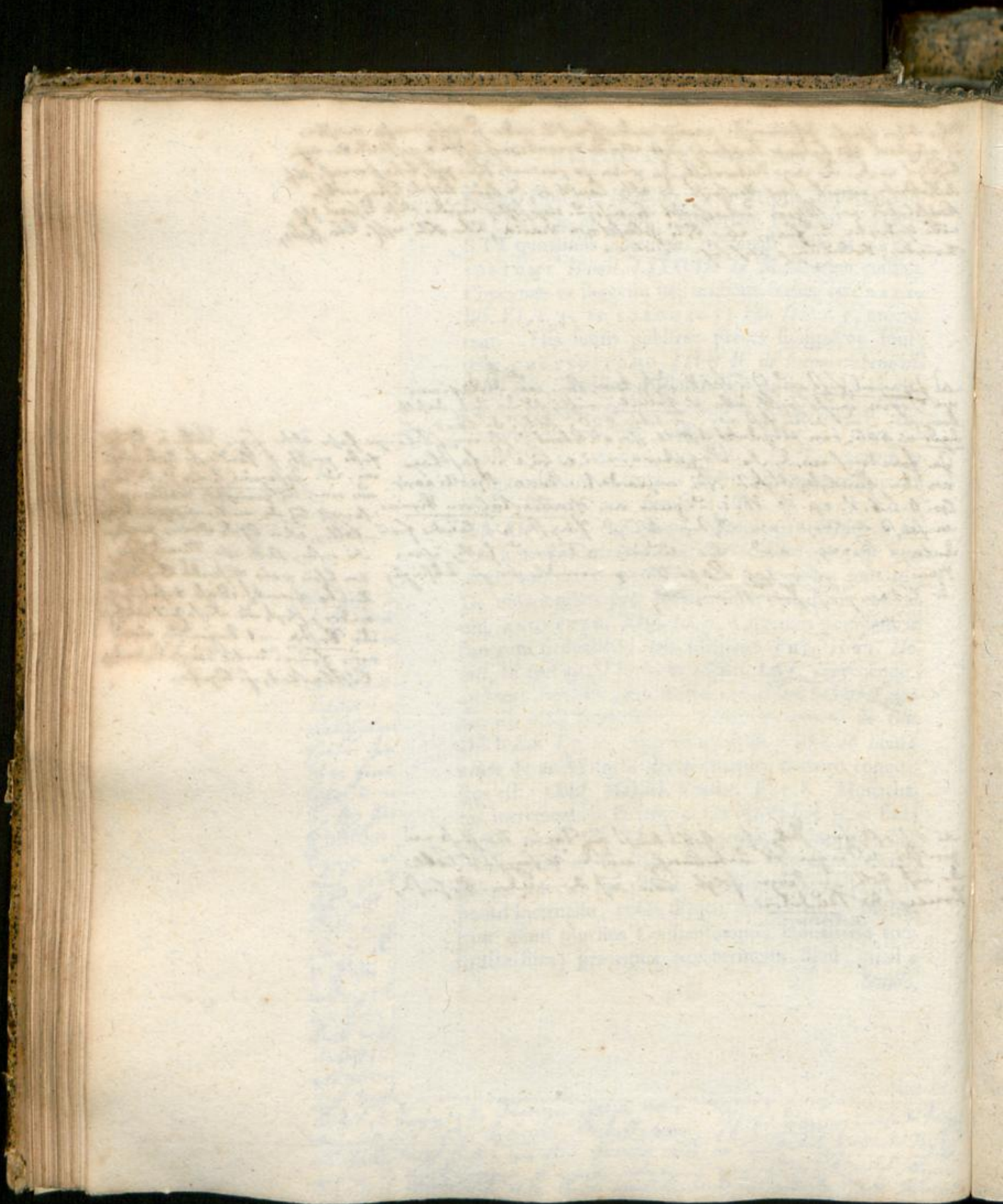
FRANKFURTER
STIFTUNGEN

in Clerum transfuissent; (quod conuocationes Synodorum et constitutiones Ecclesiasticae hoc aeuo ab *Arcadio*, *Honorio*, *Theodosio Marciano*, *Zenone*, et *Anastasio* factae probant. Conf. *SOCRATEM in Prooemio Lib. IV Hist. Eccl.*) Romani tamen Praefules *fastum* iam prodere suum coeperant. *Leo I Petri sedem* extollere, *uniuersalem* se Episcopum quandoque appellare, superbe agere non dubitauit. Cuius typhum Edictum *Valentiniani III*, Imperatoris, an Chr. *CCCCXLV* pro eiusdem *Primatu* promulgatum confirmauit. *Simplicius*, *Felix* et *Gelasius* iam pro imperio decernere, sibi ex muneris amplitudine licitum arbitrabantur. *Fastum* et *luxum* horum animaduertit *AMMIAN. MARCELLINVS Lib. XXVII, cap. 3.* Non uacat hic motus per Episcoporum ambitionem et certamina excitatos recensere.

§. 43. *DISCIPLINAM* hoc aeuo laxiorem fuisse, tum ex canonibus hac de causa in Synodis diuersis compositis, tum ex Cleri uitii inualefcentibus colligi potest. *Chrysostomus* certe illa passim in *Homiliis* notauit, et Sacerdotes *secundum leges uiuere* iussit apud *THEODORETVM Lib. V, cap. 18*, inprimis autem ministris Ecclesiae grauissime inculcat, ne indignos, quos norunt, ad S. Eucharistiae usum admittant. Vid. *Homiliam eius LXXXVIII in Matth. f. m. 705, seqq.* Conf. *SOZOMENVM Lib. IIX, cap. 4. Confessio peccatorum publica* sub *Leone I* in *prinatam* mutata, ut peccatores confitentes melius erudiri possent, id quod ad disciplinae melioris usum facit.

§. 44. Veteri Christianorum simplicitate, per nouos seculi mores, uelut antiquata, *RITVS* et *CEREMONIAE* nouae magis inualuere. Ieiunium quadragesimale sancte obseruatum fuisse, ex *Maximi Taurinensis*

rinensis Episcopi *Homiliis* de eo scriptis apparet, uid.
 DALLAEVM de *Ieiun.* Historiam *Passionis CHRISTI* quotannis in templis recitatam fuisse ex *CHRYSOSTOMI Homil. LXXXVIII in Matthaeum* constat.
 Conciones ex suggestu uel umbone factas *SOCRATES Lib. VI, c. 5*, et *SOZOMENVS Lib. IIX, c. 5*, memorant.
 His finitis publicae preces subiunctae sunt, teste *CHRYSOSTOMO III et IV de Incomprehensibili DEI nat.* Morem psallendi per *Antiphona*, id est, choros alternatim sibi succincentes, *Chrysostomus* Constantinopoli primum instituit, teste *SOCRATE Lib. VI, c. 8*, *SOZOM. Lib. VII, c. 8*. Litaniarum et supplicationum in templis usum, respondente populo, *κρίσις ἰλάνσων*, hoc seculo fuisse, ex *NICEPHORI Lib. XIV, c. 3*, colligimus. Preces pro defunctis factae superstitionem de *Purgatorio* excitarunt, de quo *Augustinus* iam in *Enchiridio ad Laurentium* loquitur. De oblationibus pro dormientium Spiritibus collatis uid. *AVGVSTIN. Epist. LX*. Caeterum pompam in funerum deductione iam usitatam, *CHRYSOST. Homil. IV in Cap. II Hebr.* et *Homil. LXI*, reprehendit, addens: *Perditus, si in funere uniuersam habuerit ciuitatem, nihil lucrabitur.* Conf. *AVGVST. de Ciu. DEI Lib. I, c. 12*. Qui etiam *Epist. CXIX ad Ianuarium* de aucto nimis ceremoniarum numero conquellus est. Conf. *Magdeb. Centur. V, c. 6*. Monachatus incrementa in Oriente et Occidente hoc aeuo facta passim norantur. Monachi *Acoemetae* inprimis hoc seculo celebres ita dicti, quod in tres classes diuisi, sibi inuicem succedentes, diuina officia nullo interposito intervallo, nocte dieque celebrarent. In horum usum plurima Constantinopoli ^{conuocata} monasteria constructa sunt, praecipue celeberrimum illud, quod a
Studio,

Studio, qui consul fuerat, An. CCCCLVI *Studii* nomen traxit. Hi monachi haeresi Nestorianae fauebant. Vid. GVIL. CAVE *Hist. Lit. f. 281.*

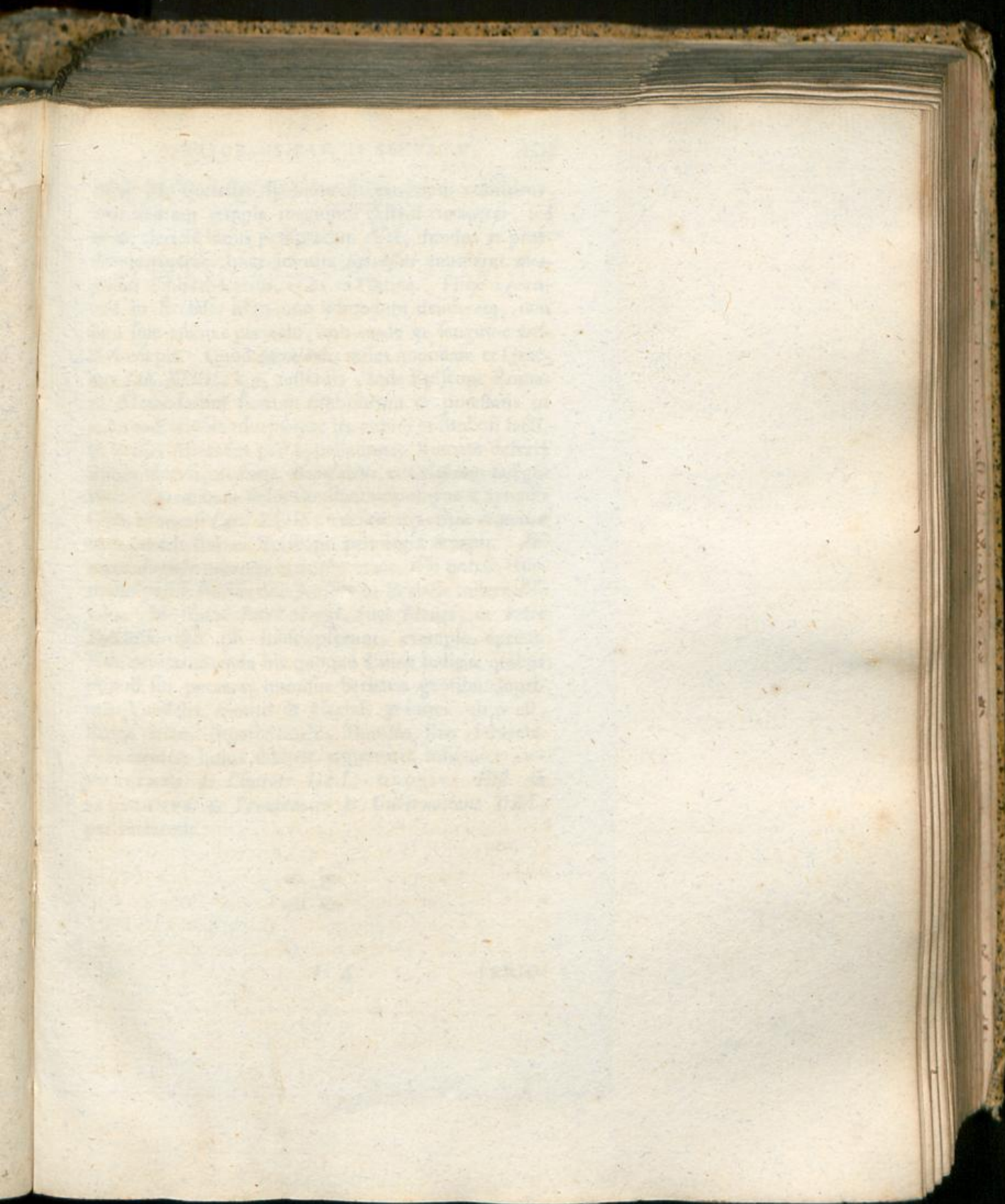
§. 45. *PERSECUTIONES* quidem *uniuersales* hoc aeuo Ecclesiam non exercuerunt; Fuerunt tamen particulares sat graues. Non referam de persecutione, quae *Iob. Chrysostomum*, quae *Flavianum* Constantinopolitanum, in Synodo *Ἀντιοχίᾳ*, quae *Acacium*, quae *Hilarium* Arelatensem, et alios pios uiros, afflixit: sed quae integras Ecclesias pressit, et tantum non oppressit.

§. 46. Huc spectat *Persecutio Vandalica*, qua Christianos *Genfericus*, Rex Vandalorum, Arianus in Africa Anno Christi CCCCXVII afflixit, occupata Carthagine. De qua uidendus *VICTOR VTICENSIS Lib. I, de Persec. Vandal.* Illius crudelitatem filius *Hunnericus*, Rex Vandalorum, continuauit. Conf. *GREG. TVRONENS. Lib. II de Gestis Franc. Gothi, Heruli et Hunni* Italiam et uicinas regiones inuadentes ac deuastantes, Christianos simul diuexarunt, quod ab ipsorum morum barbarie dissentirent. Nam et *Alaricum*, Regem Gothorum, *Odoacrum*, Regem Herulorum, et *Attilam*, Hunnorum, *Flagellum DEI* dictum, in Christianos passim saeuisse, annales illorum temporum loquuntur. De *grauissima* Christianorum in *Persia persecutione*, quam regnante *Isdigerde* Anno Christi CCCXX sustinuerunt, *THEODORETUS Lib. V. Hist. Eccl. c. 39*, memorat. Conf. *Magdeb. Cent. V, c. 3.*

§. 47. *MEMORABILIA* huius aeui dixeris Imperium *Arcadium* inter et *Honorium* diuisum, quorum ille in *Oriente*, hic in *Occidente* imperarunt: sed *Occidentale* imperium An. Christi CCCCLXXV extinctum

fuit: Imperium Attilae tanquam latronis gentium, bella seu latrocinia porius et mors subita. Vid. IAC. GOTHOFREDI *Commentar. Eudoxiae Augustae* documentum humilitatis, quo *Seuerianum Iob. Chrysostomo* conciliauit, apud SOCRATEM *Lib. VI, c. II. Codex Theodosianus, Theodosii Iunioris auspiciis* an. Chr. CCCCXXXV publicatus. Rei literariae sub Imperio *Theodosii* laudati incrementa uid. *Cod. Theodos. Lib. XIV, tit. 9, de Stud. Liber.* Historia, an fabula de ampulla Rhemensi cum S. chrismate per columbam rostro delata, quum *Clodouaeus* per *Remigium* baptizandus esset, cuius generis miracula et prodigia *Magdeburgenses Cent. V, c. 3*, plura commemorant. Verior est historia de Pseudo-Mose, Iudaeo impostore in insula Creta, qui Iudaeis reditum in Palaestinam per exsiccatum mare promiserat apud SOCRAT. *Lib. VII, c. 38.* Ad di possunt pia et eruditae foeminae hoc aeuo illustres, *Pulcheria* et *Eudoxia Augustae, Proba Falconia Romana, Hypatia, Philosopha Alexandrina, et Eustochium* Paulae Romanae filia apud *Hieronymum.*

§. 48. Si *Iudicium* hic subiiciendum, dignum maxime notatu est, quod diabolus, qui superioribus seculis per haereticos famosos CHRISTI diuinam et humanam naturam impugnarit; hoc seculo naturarum in CHRISTO unionem hypostaticam per *Nestorium* et *Eutychem* conuellere, per *Pelagium* uero CHRISTI satisfactionem et meritum, tollendo gratiam, destruere molitus sit. Adeo CHRISTVS diabolo inuisus semper fuit. Notanda etiam Episcoporum inter se certamina, quae ad crudelitatem usque progressa sunt, ut Synodus *λειτουργική*, seu praedatoria, testatur. Aliquos etiam uitia, quae rebus secundis obrepere plerumque solent, ualde agitarunt. *Constantinus*

HISTORIE VON HALLE

Die Geschichte der Stadt Halle ist eine der interessantesten und reichhaltigsten in Deutschland. Sie beginnt im 10. Jahrhundert mit der Gründung des Klosters durch den Bischof von Magdeburg. Im 12. Jahrhundert wurde die Stadt durch den Bau der Marienburg (später St. Marien) und der Marienkirche (später St. Marien) zu einer der wichtigsten Städte des Landes. Im 14. Jahrhundert wurde die Stadt durch den Bau der Marienkirche (später St. Marien) und der Marienkirche (später St. Marien) zu einer der wichtigsten Städte des Landes. Im 15. Jahrhundert wurde die Stadt durch den Bau der Marienkirche (später St. Marien) und der Marienkirche (später St. Marien) zu einer der wichtigsten Städte des Landes. Im 16. Jahrhundert wurde die Stadt durch den Bau der Marienkirche (später St. Marien) und der Marienkirche (später St. Marien) zu einer der wichtigsten Städte des Landes. Im 17. Jahrhundert wurde die Stadt durch den Bau der Marienkirche (später St. Marien) und der Marienkirche (später St. Marien) zu einer der wichtigsten Städte des Landes. Im 18. Jahrhundert wurde die Stadt durch den Bau der Marienkirche (später St. Marien) und der Marienkirche (später St. Marien) zu einer der wichtigsten Städte des Landes. Im 19. Jahrhundert wurde die Stadt durch den Bau der Marienkirche (später St. Marien) und der Marienkirche (später St. Marien) zu einer der wichtigsten Städte des Landes. Im 20. Jahrhundert wurde die Stadt durch den Bau der Marienkirche (später St. Marien) und der Marienkirche (später St. Marien) zu einer der wichtigsten Städte des Landes.

tinus *M.* Ecclesiae splendorem externum additurus, non tantum templa magnifice exstruere curauerat, sed et ut clericis latius prospectum esset, fundos et praedia donauerat, quae in uita *Syluestri* enumerat *Anastasi* Bibliothecarius, et ex ea Platina. Hinc *πρεσβυτερια* in Ecclesia olim non admodum desiderata, iam non sine animae periculo, imo caede et sanguine ambiri coepit. Quod *Ammianus* miles quondam et Graecus *Lib. XXVII, c. 3*, testatur. Inde Episcopi Romani dilatandarum suarum fimbriarum et potestatis in exteris Ecclesiis usurpandae ita cupidi et studiosi facti, ut causas Africanas per appellationes Romam deferri ibique decidi, *Zosimus*, *Bonifacius* et *Celestinus* sategerint. Quanquam sedes Constantinopolitana a Synodo Chalcedonenſi *Can. XXIX, τὰ ἴσα πρεσβυτερια* aequalia cum ueteris Romae Episcopo priuilegia accepit. *Zenonis Augusti* *Ἐκρωτικόν* exemplo etiam esse potest, formulas pacificatorias non semper in Ecclesia tollere diffidia. Id, quod *Petri Moggi*, (uel *Mongi*) et *Petri Fullonis*, qui illi subscripserunt, exempla docent. Non pratermittenda hic quoque diuina iudicia, quibus populi sui peccata, immixtis barbaris gentibus inprimis Vandalis, Gothis et Hunnis grauiter ultus est, Roma etiam superba orbis Domina illis subiecta. *Prouidentiae* huius diuinae argumenta insigniter *AVGVSTINVS de Ciuitate DEI*, *OROSIVS Hist.* et *SALVIANVS de Prouidentia et Gubernatione DEI*, pertractarunt.

